

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

בס"ד גיליון: 1177

הדלקת הנר: 18:28 צאת השבת: 19:27 רבינו תם: 20:03 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: קומי אורי (ישעיה ס).

אוצרות הפרשה

פרשת "כי תבוא"

"ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלוקיך" [כו, ג]. הכנתנו לראש השנה.

מקובלים אנו מרבתינו, שיש לפרשת השבוע וללקחיה שייכות וקשר לזמן בו היא נקראת, וכבר בגמרא עמדו על שייכות התוכחה שבפרשה לסוף השנה הנוכחית, כדי שיתקיים בנו "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה". אבל גם לתחילת הפרשה יש קשר הדוק לזמן – שבועיים לפני ראש השנה, בעיצומו של חודש הרחמים והסליחות, בתוקף הכנותינו ליום הדין.

הפרשה פותחת בהבאת הביכורים. ירד אדם לשדהו וראה תאנה שביכרה, גפן שחנטה פריה, מיד קושר הוא סרט לסימן. גם אם גר הוא בקצה הארץ, גם אם הדרך משובשת, יעשה דרכו לירושלים, שם יטהר מטומאתו ויעלה להר הבית בקול רינה ותודה, יבוא לפני הכהן לישא דברים נרגשים. "ואמרת אליו, הגדתי היום לה' אלוקיך" – וכתב רש"י: "שאיני כפוי טובה!"

ה' נתן לי שדה, נתן לי עצים, הצמיח בהם פירות – איני כפוי טובה!

והיחידוש הגדול בפרשה זו הוא, שאין די בהכרת טובה מילולית, בהרגשת הלב או אמירת תודה. הכרת הטוב צריך שתצמיח מעשים בפועל. ולא זוטות גרידא, אלא ליטול את היקר שבפירות, הפרי שצמח ראשונה, ולעלות לעיר הקודש, ולהיטהר ולבוא למקדש עם סל גדוש פירות מקושט ומעוטר, ולהניפו לפני המזבח. לקרוא עליו כל פרשת ביכורים ולתיתו לכהן.

כל מעשה פחות מזה, יצביע על חיסרון בעומק הכרת הטוב. ויורה שאין היא אלא שטחית וחיצונית, שאינה רצינית. לפני כארבע מאות ושלשים שנה עלתה משפחה מצנעא שבתים לארץ הקדוש והתייסרה בחבלי קליטה. ההורים נפטרו והותירו אחריהם יתום גלמוד, ישועה שמו. בעניו ובדידותו ישן בשדות וניזון מצמחי בר ושיירי מאכלים, עד שנתגלגלו עליו רחמי אדם אחד שאספו לביתו וכלכלו מפיתו. בכך איפשר לנער להקדיש עצמו לתורה, והוא למד תורה מפי הגאון רבי בצלאל אשכנזי זצ"ל בעל ה"שיטה מקובצת" והגאון הקדוש רבינו חיים ויטאל זצ"ל והיה לאחד מגאוני הדור. מארחו ומטיבו לא היה בן תורה, התקשה אף בלימוד משניות. כהכרת הטוב ישב הגאון רבי ישועה וחיבר עבור מארחו חיבור מקיף ומאיר עיניים על המשניות – וכך זיכה את עם ישראל בפירוש המשניות "מלאכת שלמה"! כך מציינים הכרת טובה!

אילו היינו משיבים זאת אל ליבנו, אילו היינו חדורים בהכרה זו, הרי היו חיינו נראים אחרת, מאושרים ומאירים פי אלף:

הילדים היו יודעים שאין סוף להכרת הטוב שלהם כלפי ההורים שהעניקו להם את חייהם, שגידלו במסירות כה רבה ובאהבה כה גדושה ונתנו להם הכול: קורת גג, כסות ומזון. וההורים, אכן כן, גם ההורים צריכים להכיר בטובה של בניהם. ככלות הכול, הם שהביאו אור ושמחה לביתם, כמה קודר היה הבית בלעדס! ובני הזוג עצמם, איש לרעהו – הרי אמרו חכמים: "הפותח דלתו לחברו, נפשו הוא חייב לו". הן "לא טוב היות האדם לבדו", בבדידות משמימה וקודרת. הרי כל אחד כשלעצמו "פלג גוף" הוא, כמה הכרת טובה חייב הוא לבן הזוג, עימו בנה את הקן המשפחתי. והכרת טובה, כאמור, אינה מספקת ברגש ובמלים. חייבת היא למצוא ביטוי במעשים עבור הזולת, בהוכחת ההכרה וההוקרה. אילו נוהגים היינו כך, הייתה המשפחה מלוכדת שבעתיים, לא היה ניכור ונתק, ולא היו גירושין!

הבה נתבונן: עם ישראל מרחף במדבר על מצע ענני כבוד, ניזון בלחם מן השמים ובבאר פלאית הנובעת מים, "זה ארבעים שנה ה' אלוקיך עימך, לא חסרת דבר", שלא היו חסרים אלא להזכיר דבר, והוא נברא לפניהם". עברו בסמוך לעמון ומואב, ולא קידמו אותם בלחם ובמים. ועל כך, נדחו לנצח מלהסתפח לעם ישראל. משום שהיה עליהם להכיר טובה לעם ישראל, כי בזכות אברהם אבינו ניצול לוט מסדום ומן השבי, ולא הביעו הכרת טובתם. וכי נצרכנו למימם ולחמם? וודאי שלא! אז אולי הכירו טובה בליבם, ולא מצאו לנכון להביעה במעשים, ולהביא לחם שאינו נצרך, להציע מים שאינם נצרכים?

לא מי שחש הכרת טובה אמיתית, יצא מגידרו להציעה, להביעה, גם אם אינה נצרכת!

אז מתי הגענו הביתה לאחרונה עם תשורה קטנה. להראות תשומת לב, להביע הכרת טובה?

ומכאן – למחשבה מעמיקה יותר: אם כך יש להודות על פרי ביכורים, להקדישו ולהביאו לבית המקדש. כמה צריך להודות על החיים ועל הבריאות?! ושוב: הכרת הטוב, מן הדין שתמצא ביטוי במעשים כדי שתשתרש בנפש ותנבע מהלב. אם נחשוב על כך, נבין שמחובתנו להביא "ביכורים" גם מחיינו, להקציב כביכול לבורא יתברך שעה מן היום – שעה של תפילה במניין, שעה של לימוד תורה, של שמיעת שיעור ופעילות חסד! להביא את עצמנו לבית המקדש, לבית הכנסת שהוא "בית מקדש מעט"!

ועוד: הוא, יתברך מעניק לנו פרנסה סדירה, למזון ולביגוד ולכל צרכינו. הכרת הטוב מחייבת להכיר טובה בפועל ממש, להביא "ביכורים" גם מכספינו, לצדקה ולחסד, לתמיכה בנצרכים ולהחזקת מוסדות תורה.

אם ננצל את השבועיים הבאים להשרשת הכרת הטובה וביטוייה בפועל – אין הכנה טובה מזו לראש השנה הבא עלינו לטובה! (מעין השבוע).

לרפואת יוסף בן תמר הייז, יוסף בן זליכה הייז, אמיר בן דורית הייז, מרדכי בן שרה הייז, דניאל בן רותם הייז, מיכל אפרת בת דיאנה הייז, נדב חיים בן אירית הייז.

"יצו ה' איתך את הברכה באסמך" [כח, יח]. הברכה והאסם.

בברכות שנאמרו בפרשתנו – ייתן ה' ויתקיימו בנו במהרה! – נאמר: "יצו ה' איתך את הברכה באסמך". והקשה הרב "צרור המור" זצ"ל, מדוע נאמר "באסמך". מדוע לא נכתב: "יצו ה' לך את הברכה!" ותו לא. הוא תירץ על כך. אבל כדי שנבין את תירוץו לאשורו, וכדי שנפיק ממנו את הלכה, נקדים סיפור. מעשה באדם מוכה ומיוסר, שבא לפני החכם ושטח את מצוקתו ועוניו. מה יש לומר, הגיעו מים עד נפש. הוא חולה, ואינו יכול לעבוד. הילדים שואלים לחם, והבית ריקן. בתו הגיעה לפרקה, ואין בידו נדוניה. ועתה נתקפה אשתו במחלה נוראה, ואין הוא יכול לקנות תרופות עבורה. רע ומר, רבי, הושיעה נא! בכה עימו החכם, ואמר: "כלום בידך, ידי בשר ודם, להושיע? בעל הרחמים יושיעך! התפלל לפניו, וגם אני אתפלל עבורך, שתזכה בגורל בשבוע הבא ותבוא הרווחה. גם לחם לפי הטף, גם נדוניה לבתך, ותרופות לרעייתך. וישלח לה הקדוש ברוך הוא רפואה שלימה במהרה!" "אמן", ענה האיש, והתקווה גאתה בליבו: ברכה כזו! השבוע חלף עבר והאיש הופיע בשנית, שבור ורוץ. בתו בגרה בעוד שבוע, רעייתו עדיין מתייסרת בחוליה, והילדים נמקים ברעבונם. מה יהיה רבי? חוורו פניו של החכם: "כלום לא זכית בגורל?" "לא, רבי!"...

והחכם מלוכ"ן היה, מלומד בניסים. חלשה דעתו: הכיצד לא נשמע קול בקשתו במרום? שמא הקיטרוג כה רב, וכוחות הסיטרא אחרא הטילו את כל כובד משקלם, וסגרו שערי שמים משמוע תפילה? הרגיע את האיש באמרו: "אל חשש, בשבוע הבא תזכה בגורל!" עמד וייחד יחודים, עשה תיקונים, התפלל מקירות לבו, והמתין לבשורה הטובה. כעבור שבוע הופיע היהודי, ומבע עיניו סיפר הכול: מצבו עוד הלך והחמיר – ובגורל לא זכה! נרעש החכם, ולא ידע פשר דבר. בערב עשה "שאלת חלום". שיאמרו לו מן השמיים למה ועל מה לא נתקבלה תפילתו. האם כה גדול הקטרוג – ואולי נמצא פגם בתפילה? באישון לילה, בנפול תרדמה על אנשים, ענוהו מן השמים לאמור: "שמע ה' את תפילתך עוד בתחילה. גם הסכים להענות לה". "ומדוע" – שאל – "מדוע אין הלה זוכה בגורל?" ענהו: "יען כי לא קנה כרטיס הגרלה..."

זהו, העיקרון מובן. ה' מוכן לעזור, ורוצה לעזור – בתנאי שהאדם יתחיל, יושט יד, יעשה את שלו. זהו שנאמר: "וברכתך – בכל אשר תעשה". אתה תעשה, והברכה בוא תבוא.

וכך סיפר אליהו הנביא זכור לטוב: פעם הייתי עובר ממקום למקום. מצאני אדם ואמר לי: שאלה לי, ומתיירא אני שמא תקפיד עלי. אמרתי לו: אם אתה שואל בדבר תורה לו חס ושלוש שאקפיד. אמר לי: רבי, מפני מה כתוב: "נותן לחם לכל בשר", וכתוב: "נותן לבהמה לחמה" – וכי אין אדם חייב לטרוח על מזונו? אמרתי לו: כך יסד הקדוש ברוך הוא, שהאדם עושה בידיו והקדוש ברוך הוא מברך מעשיו. שנאמר: "למען יברכך ה' אלוך בידך בכל מעשה ידיך", יכול אפילו יהא יושב ובטל, תלמוד לומר: "אשר תעשה". צא ולמד מן השוטה שניטלה ממנו חכמה ואינו יכול לפרנס עצמו – מפרנסו הקדוש ברוך הוא בבהמה חיה ועוף!

חז"ל מספרים על רבי חנינא בן דוסא שביקש להביא מתנה לבית המקדש. מצא במדבר אבן שיש נהדרת, פיסל אותה לתפארת, אבל לא היו לו מעות להעלותה לירושלים, באו מלאכים ונדמו לו כסבלים, ביקשו סכום פעוט ואמרו לו: "תן ידך עימנו". הניח ידו על האבן – ותוך שעה קלה היו בירושלים, בקפיצת הדרך, והם נעלמו מן העין. וכתב על כך רבינו ה"בן איש חי" זצ"ל: לקח הסיפור הוא: "תן ידך עימנו". אתה שים יד – וה' יעזור בדרך מופלאה! וזהו פירוש הפסוק "יצו ה' איתך את הברכה באסמך". הברכה תבוא מן השמים – אם אנחנו נכין את האסם, את כלי הקיבול. אם נעשה את שלנו. במה דברים אמורים? כולנו רוצים ברכה ממרום. שנה טובה ומבורכת, אושר ועושר, בריאות ונחת, שמחה וכבוד – הכול בכל מכל כל. והקדוש ברוך הוא, יש לו הכול, והוא רוצה לתת הכול. אבל מה, עלינו להכין את האסם, "לתת יד". כלומר: לקיים יותר מצוות, לבוא יותר לשיעורי תורה, להטיב דרך, להשתדל – ואז תושפע עלינו ברכה עד בלי די.

וזה מזכיר סיפור, מעשה שהיה. מרן ה"חתם סופר" זצ"ל הורה, שלא יפרעוהו בעת שיעורו בישיבה, תלמוד תורה דרבים הוא קודש קדשים! הישיבה שגדלה והתפתחה ונהרו אליה מכל קצווי המדינה ואף מחוצה לה, והקרינה על העיר כולה, הייתה לצנינים בעיני משכילי העיר. התלוננו באזני השלטונות שהחזקת הישיבה מטילה מעמסה כבדה על הקהילה, שאינה יכולה להפנות משאבים למוסדותיה האחרים. ההלשנה התקבלה, והשלטונות הוציאו צו לסגירת הישיבה נודע הדבר לפרנסי הקהילה, ומיהרו לרבם, הורו לעצמם היתר להפריע בשעת השיעור. נשא הרב עיניו וראה את הפרנסים הבהולים. הבין שדברים בגו. אלמלא היה העניין דוחק, לא היו באים בשעה זו. הפסיק את הרצאת השיעור. "רבי, הישיבה בסכנה! השלטונות גזרו על פיזור!" שמע, והמשיך באמירת השיעור...

"רבי", קראו הפרנסים, "חייבים לעשות דבר מה!"

חרג הרב ממנהגו, והפסיק בדיבור! שתי מלים אמר: "אני עושה!" – והמשיך בשיעור! כי זה מה שנדרש מאיתנו – להגביר חיילים בתורה ובמצוות, כי הם מקור הברכה. והגזירה בטלה, ואיש מהמלשינים לא הוציא שנתו! והדברים מפורשים במדרש: "ודיברתם אל הסלע ונתן מימיו" – אפילו הסלע הקשיח ינבע מים חיים בזכות לימוד התורה. כמה שפע אפשר להפיק ממרום, לאיזו שנה טובה אפשר לזכות, עבור הוספה בלימוד התורה! (מעין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן אדה ז"ל, לע"נ אהבה מרים בת פרחיה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרחיה ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנו ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן דינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com